

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING 2024- YIL 24- MAYDAGI PF-80-
SON “MA’MURIY ISLOHOTLAR DOIRASIÐA ADLIYA ORGANLARI VA
MUASSASALARINING MAS’ULIYATINI YANADA OSHIRISH HAMDA IXCHAM
BOSHQARUV TIZIMINI SHAKLLANTIRISH TO‘G‘RISIDA”GI FARMONIDA
KO‘TARILGAN MASALALARNING AHOLI HUQUQIY HIMOYASINI
OSHIRISHDAGI AHAMIYATI**

Usmonova Odina Habibovna

*Farg‘ona viloyati yuridik texnikumi maxsus fan o‘qituvchisi
3-darajali yurist. Tel. 90 277 35 72.*

Annotatsiya: Mazkur maqolada huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning aholi huquqiy himoyasini oshirishdagi ahamiyati hamda bu borada O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan islohotlar yuzasidan fikr bayon qilingan. Shuningdek, mazkur islohotlarning jamiyat farovonligini oshirishdagi ahamiyati 2024- yil 24- mayda qabul qilingan Prezident farmoni misolida tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: huquqiy ong, huquqiy madaniyat, adliya organlari, huquqiy ko‘mak, huquqiy bilim, huquqiy himoya

Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning aholi huquqiy himoyasini oshirishdagi ahamiyati beqiyos. Bu, birinchi navbatda, insonlarning adolat, tenglik, va farovon turmushga ega bo‘lishi uchun zarurdir. Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, aholining huquqiy himoyasini ta‘minlash, huquqiy bilimlarni o‘rgatish, va insonlarning qonuniy va adolatli jamiyatda yashash huquqini ta‘minlash bilan bog‘liq.

Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltish, insonlarning qonuniy huquqlaridan foydalanishlarini ta‘minlaydi va ularni muhofaza qiladi. Bu, jamiyatda barqarorlik va adolatni kuchaytiradi. Aholi huquqiy himoyasini oshirish, odamlarning ma‘naviy va jismoniy xavfsizligini ta‘minlashga yordam beradi. Bu esa, o‘zgaruvchan dunyodagi o‘zgaruvchan muhitda, insonlarning hayot sifatini oshiradi va tinchlik hamda hotirjamlik hissiyotini kuchaytiradi. Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltish, demokratik jamiyatni rivojlantirish va insoniy g‘oyalarini himoya qilishda muhim vazifalardan biridir.

Aynan shu vazifalarni amalga oshirish maqsadida 2024- yil 24- mayda qabul qilingan Prezident farmoni O‘zbekiston Respublikasi adliya organlari va muassasalarining faoliyatini yanada rivojlantirish, ma‘muriy islohotlarni amalga oshirish va ixcham boshqaruv tizimini shakllantirishga qaratilgan. Ushbu farmonda bir qator muhim yo‘nalishlar va tadbirlar ko‘zda tutilgan.

Farmondagi muhim yo‘nalishlar adliya tizimining yanada rivojlantirilishi va huquqiy muammolarga qaratilgan samarador javobgarlikni ta‘minlashni nazarda tutadi. Bu tadbirlar davlat va jamiyat taraqqiyotiga muhim ta‘sir ko‘rsatadi, chunki huquqiy muammolar va adliya sohasidagi yangiliklar davlatning barqarorligi va fuqarolarning adolatli xizmatlardan foydalanishi uchun muhimdir.

Farmonda Adliya vazirligining qo‘shimcha faoliyat yo‘nalishlari belgilangan bo‘lib, bu quyidagilarda namoyon bo‘ladi. Jumladan, aholining huquqiy muammolarini bartaraf etish ko‘zda tutilgan bo‘lib, bu aholining huquqiy bilimlarini oshirish va ularning muammolarini bartaraf etish uchun muhimdir. Bu tadbirlar adliya tizimining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Tizimli muammolarni bartaraf etishning qonunchilik hujjatlari loyihalari muammolarni aniqlash va yechim topishda qonunchilik tizimini takomillashtirishni nazarda tutadi.

Bepul yuridik yordam ko‘rsatish tizimini joriy etish orqali fuqarolarning huquqiy bilimlarini oshirish va ularning huquqlarini himoya qilishga yordam berish yanada takomillashtiriladi. Yagona huquqni qo‘llash amaliyotini shakllantirishda metodik yordam ko‘rsatish orqali davlat

organlariga va mahalliy hayotda yagona huquqni qo'llash amaliyotini ko'rsatish joriy etiladi. Bu aholi farovonligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Farmonda adliya bo'limlariga yangi vazifalar yuklatilgan bo'lib, bu quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. "Adliya kuni" tadbirlarini o'tkazish. Bunday tadbirlarni tashkil etish aholining huquqiy bilimlarini oshirish va muammolarni hal etishga yordam beradi. Aholi va adliya organlari o'rtasidagi ayrim to'siqlarni bartaraf etilishini ta'minlaydi va bu orqali jamiyat taraqqiyotiga to'siq bo'layotgan ba'zi qonun buzilishlar barham topadi.

2. Uyma-uy yurish va "Huquqiy ko'mak" aksiyalari. Uyma-uy yurish va "Huquqiy ko'mak" aksiyalari orqali fuqarolarning huquqiy muammolari bartaraf etilishiga yordam beriladi. Aholining huquqiy ongi yetarli bo'lmagan qatlamining muammolari o'rnida o'rganiladi va bartaraf etilishi ta'minlanadi. Shu bilan bir qatorda bunday aholi qatlamiga kerakli huquqiy maslahatlar berish orqali ularning huquqiy ongini o'stirishga erishiladi.

Ushbu farmondagi tadbirlar O'zbekiston Respublikasi adliya tizimini yanada rivojlantirish va huquqiy muammolarni bartaraf etishda samarali ishlarni amalga oshirishni ta'minlaydi. Bu esa davlat va jamiyat taraqqiyoti uchun muhimdir, chunki huquqiy muammolar va adliya sohasidagi yangiliklar davlatning barqarorligi va fuqarolarning adolatli xizmatlardan foydalanganligi uchun muhimdir.

Farmonda yoshlar orasida huquqiy immunitetni shakllantirish masalasiga alohida e'tibor qaratilgan bo'lib, bu orqali yoshlar orasida huquqiy ongni oshirish, qonunlarga hurmatni kuchaytirish va vatanparvarlik hissini uyg'otish maqsad qilingan. Bu yondashuv yosh avlodning mamlakat kelajagiga daxldorlik hissini kuchaytiradi. Yuridik ta'lim muassasalari talabalari tomonidan yoshlar o'rtasida o'tkaziladigan "Tengdoshimga huquqiy yordam" tadbirlari huquqiy bilimlarni oshirish va tengdoshlariga yordam berish imkonini yaratadi. Shuningdek, farmonda onlayn huquqiy savodxonlik maktabi tashkil etish nazarda tutilgan. Yoshlarning huquqiy bilimlarini oshirishga qaratilgan ushbu onlayn maktab yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llashga o'rgatadi, huquqiy sohada AKTni qo'llash malakasini shakllantirishga yordam beradi.

Adliya vazirligining huquqni qo'llash amaliyotini o'rganish va metodik ta'minlash dasturi va yuridik kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirishga oid muhim yo'nalishlar belgilanmoqda. Ushbu yo'nalishlarning huquqiy muammolarni bartaraf etish va adliya tizimini rivojlantirishdagi roli katta.

Huquqni qo'llashdagi muammolarni bartaraf etish uchun har yili o'rganish va metodik ta'minlash bo'yicha manzilli va tematik tahliliy o'rganishlar dasturi ishlab chiqiladi. Bu, huquqni qo'llashdagi muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishda yordam beradi, shuningdek, adliya tizimi faoliyati samaradorligini oshirish uchun juda muhimdir. Mazkur masalaga oid uslubiy qo'llanmalar ishlab chiqish va Lex.uz sayti faoliyatini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Farmonga muvofiq uslubiy qo'llanmalar ishlab chiqilib, Lex.uz saytiga joylashtiriladi, bu esa davlat organlari xodimlariga metodik yordam ko'rsatishda samarali vosita hisoblanadi.

Shu bilan bir qatorda davlat organlarining funksiyalari maqbullashtirilib, ularga ichki hujjatlarning namunalari tayyorlab berish va xodimlarining malakasini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar ko'riladi. Bu adliya tizimini samaraliroq qilish uchun muhimdir.

Farmonda yuridik kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish masalasiga alohida urg'u berilgan. Buning uchun malaka oshirish markazlarini birlashtirish belgilanmoqda. Vazirlik va uning tarkibiga kiruvchi tashkilotlarning malaka oshirish markazlari birlashtirilib, faoliyat doirasi kengaytiriladi, bu esa yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirishni ta'minlashda samaraliroq bo'ladi. TDYU va Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyati takomillashtiriladi. Bu muassasalar adliya faoliyati sohalarini ilmiy-metodik va konsultativ jihatdan ta'minlash bilan shug'ullanadi. Bu yuridik kadrlarning o'z sohasi bo'yicha yetuk mutaxassis bo'lishi uchun muhimdir.

Mazkur farmonning yana bir ahamiyatga molik jihati shundaki, huquqni qo'llash sohasida ilmiy va innovatsion tadqiqotlar o'tkazish va huquqiy muammolarni joyiga chiqqan holda ilmiy tadqiq qilish tizimi joriy etiladi. Bu adliya tizimining yangiliklarini o'rganishda va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan bir qatorda soha rivojini ta'minlash hamda raqobatbardosh kadrlarga bo'lgan ehtiyojni qondirish maqsadida yuridik litseylar tashkil etish nazarda tutilmoqda. Binobarin, Namangan va Samarqand viloyatlarida yuridik litseylar tashkil etilishi yuridik kadrlarni tayyorlashda qo'llanilgan resurslarni kengaytiradi. Natijada "Maktab – litsey – texnikum – universitet" tizimi joriy etiladi. "Huquq sinfi" va huquq fanining chuqurlashtirilgan holda o'qitilishi, yuridik kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtiradi va ularga ta'lim berishda samarali faoliyatni ta'minlaydi.

Ushbu yo'nalishlar va tadbirlar adliya tizimini rivojlantirish va huquqni qo'llash amaliyotini samaraliroq qilishda katta ahamiyatga ega. Bu huquqiy tizimning barqarorligini ta'minlash, adolat va huquqni himoya qilishga yo'l ochadi.

Mazkur farmon ijrosini ta'minlash yuzasidan quyidagicha takliflar berish mumkin:

1. Yuridik kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirish. Farmon ijrosini ta'minlashda yuridik kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirish va ularga kengaytirilgan imkoniyatlar berish masalasiga e'tibor qaratish lozim. Bu adliya tizimi mutaxassislarini o'qitish va soha taraqqiyotini ta'minlashga yordam beradi.

2. Qonun hujjatlari va ularni qabul qilish jarayonini muvofiqlashtirish. Farmon ijrosi yuzasidan qonun hujjatlari va ularning qabul qilish jarayonlarini muvofiqlashtirish va tezroq amalga oshirishni taqozo etish taklif qilinishi mumkin. Bu huquqni qo'llashdagi muammolarni bartaraf etish va adliya tizimini rivojlantirishga yordam beradi.

3. Aholining huquqiy ongi va madaniyatini oshirish masalasida mahalla fuqarolar yig'ini bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish taklifi kiritilishi mumkin. Bu aholining huquqiy savodxonligini oshirishda yordam beradi.

4. Yuridik texnikumlar faoliyatini yanada takomillashtirish hamda mazkur farmon ijrosini ta'minlash maqsadida "Tengdoshimga huquqiy yordam" tadbirlarini texnikum hamda umumta'lim maktablari, kasb-hunar maktablari va litseylar hamkorligida tashkillash yanada samarali natija beradi.

Bu takliflar farmon ijrosini ta'minlashda yanada samarali natijaga erishish va fuqarolar uchun qulayliklar yaratish maqsadida qo'llanilishi mumkin

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, ushbu farmon mamlakatda huquqiy madaniyatni oshirish, adliya tizimini rivojlantirish va yuridik kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirishga qaratilgan keng qamrovli chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi. Bu orqali adliya organlarining samaradorligi oshirilib, aholining huquqiy himoyasi yanada mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Saydullayev Sh.A. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. Ikkinchi nashr. T.«Yuridik adabiyotlar publish», 2021
2. Ahmedshayeva M. Davlat mexanizmi va hokimiyatlar bo'linishi. O'quv qo'llanma. - T.: TDYI, 2005. - 66 b.
3. Исламов 3. Общество. Государство. Право. (Вопросы теории). - Т.: Адолат, 2001. - 695 с.
4. Islomov Z.M. Davlat va huquq nazariyasi. - T.: Adolat, 2007. - 916 b.
5. Saburov N. Davlat va huquq nazariyasi. O'quv-uslubiy qo'llanma. - T.: TDYI, 2008. - 108 b.